

Svećenik - darovan za druge

*“Najprije dolazi mlakost, zatim sumnja,
onda protivljenje, pa mržnja i ruganje.
Polovično razmišljanje vodi k đavlu.
Cjelovito razmišljanje vodi k Bogu”.*
Friedrich Wilhelm Weber

Kod normalnog, uravnoteženog čovjeka seksualna uzdržljivost je zacijelo žrtva, jer je spolni instinkt među najsnažnijima u čovjeku. No, ako je ta žrtva prihvaćena s motivacijom, razumskom ili vjerskom, ona ne uzrokuje nikakav poremećaj osobnosti, a niti fizičkog ili psihičkog zdravlja. Od odlučujuće je važnosti pitanje motivacije seksualne uzdržljivosti i neaktivnosti, tj. života u celibatu (coelebs - neoženjen; stanje beženstva). Motivacija može biti **negativna** (strah od zaraze, strah približiti se osobi drugog spola, kompleks krivnje, opsesija grijehom itd.) i **pozitivna** (svjestan i slobodan izbor života u celibatu zbog većeg ideala i vrednote; posvetiti se znanstvenom istraživanju, radu sa siromasima itd.). Celibat može biti i nametnut (psihička ili fizička nesposobnost, nedostatak ekonomskih sredstava, manjak osoba drugog spola, doživotni zatvor itd.). Značajka pozitivnog celibata je afektivna zrelost i sigurnost, velika profesionalna aktivnost, potreba darivanja i davanja sebe drugima.

Kada je riječ o svećeničkom celibatu njegova je odlučujuća motivacija kraljevstvo nebesko, koje kao takvo relativizira ovozemaljski život, a time i samu ženidbu. Provizornost-prolaznost ovozemaljskog trajna je značajka kršćanskog života na zemlji. Svoje nadublje opravdanje svećenički celibat nalazi u motivu: “Radi kraljevstva Božjega”. U tom pogledu, objektivno govoreći, celibat ima prednost pred brakom (usp. 1 Kor 7), jer je brak/ženidba ovozemaljska stvarnost, a stanje celibata, ako se tako može reći, nastavlja se i u onostranosti. No, znamo da subjektivno tako ne mora biti. Za nekoga brak će imati prednost te će živjeti u braku služiti kraljevstvu Božjemu (primjerice, sv. Pavao piše da se žena spašava rađanjem djece). Idealna kršćanska osobnost nije niti djevac niti oženjen, već čovjek potpuno suobličen Isusu Kristu. I upravo to je odlučujuće za celibat. Celibat se izabire kao slobodno i potpuno predanje i posvećenje Isusu Kristu. To predanje se konkretizira u odricanju kuće, žene, djece, braće, roditelja; ukratko svega “radi kraljevstva nebeskoga”. Isus garantira da osoba, kojoj je to dano, ništa neće izgubiti, nego će primiti stotruko i život će vječni baštiniti.

“Celibat, navodi *Presbyterorum ordinis*, mnogostuko pristaje svećeništvu. Cijelo je svećeničko poslanje posvećeno službi novoga čovječtva što ga Krist, pobjednik smrti, po svom Duhu podiže u svijetu. On ne proistječe ‘ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje nego od Boga’ (Iv 1,13). Prezbiteri se djevičanstvom ili održavanjem celibata radi kraljevstva nebeskoga posvećuju Kristu na nov i odličan način; uza nj lakše pristaju nepodijeljenim srcem, u njemu se i po njemu slobodnije predaju službi Bogu i ljudima, slobodnije služe kraljevstvu i djelu višnjeg preporođanja te tako postaju sposobniji da prime u većoj mjeri očiinstvo u Kristu... Tako dozivlju u pamet ustanovljenu otajstvenu ženidbu po kojoj Crkva ima jedinog Zaručnika - Krista... Postaju živi znak onog budućeg svijeta koji je po vjeri i po ljubavi već prisutan, u kojem se sinovi uskrsnuća neće udavati niti ženiti” (PO 16).

Ovaj odlomak u sabi sadrži sve bitne značajke o celibatu. Već smo spomenuli da prva i temeljna motivacija proizlazi iz opredjeljenja služiti kraljevstvu nebeskom. U navedenom odlomku se spominju još i kristološki, ekleziološki i eshatološki motiv celibata.

Kristološki motiv celibata - Celibat pridonosi boljem suobličenju svećenika Isusu Kristu, potpuno mu se posvećuje, žrtvuje sama sebe po uzoru na Krista; poput Dobrog Pastira potpuno se daruje dušama koje su mu povjerene. “Celibat se ne može smatrati pukim

zakonskim propisom - piše Ivan Pavao II -, niti kao posve vanjski uvjet da bi se nekoga pripustilo ređenju, već kao vrednota koja je duboko povezana sa svetim ređenjem, koja suobličuje Isusu Kristu Dobromu pastiru i zaručniku Crkve i time je zbog veće i nepodijeljene ljubavi prema Kristu i njegovoj Crkvi” (PDV 50). Svećenik celibatom nasljeđuje Krista celebsa! Celibat je znak intezivnije težnje prema potpunoj sjedinjenju s Kristom. Celibat je izraz potpune, duboke i nepodijeljene ljubavi prema Kristu. Celibat takvu ljubav brani i hrani! Kada svećeniku celebsu nedostaje duboka ljubav prema Kristu i prema bližnjemu, onda je za njega celibat mrtvi način života, ukočenost; duhovna i psihička sterilnost. Isus je cijeloga života ostao celebs, živeći posvemašnje predanje vršenju volje Očeve i služenja ljudima. Ova duboka povezanost celibata i svećeništva u Kristu treba se ostvariti i u životu svećenika. S Kristom dijeliti sve; čak i njegov način života. Rekosmo da je prvi motiv celibata kraljestvo nebesko; u konačnici to je intimni i potpuni odnos s Isusom Kristom u kome se je kraljevstvo učinilo vidljivim i u kome je Kraljevstvo došlo k nama.

Eklesiološki motiv celibata - Celibat pridonosi savršenstvu svećeničke službe; naime omogućuje svećeniku da, poput Pavla, svima bude sve, da se potpuno daruje svima. Celibat omogućuje svećeniku da je spremniji na vršenje svećeničke službe, slobodniji, ničim ograničen niti uvjetovan. Koliko je više posvećen Kristu, svećenik je to više angažiran za Gospodina i njegovu stvar: služba Bogu i njegovoj Crkvi; potpuna i nepodijeljena. Zato je celibat plodan: to je ljubav koja stvara, služi, predaje se, čini i djeluje, a ne samo odriče se. Celibat omogućuje svećeniku pastoralcu veće pouzdanje ljudi u njega; ništi nepotizam; daje svećeniku veću slobodu i neovisnost u pastoralnom radu i pred civilnim vlastima. Oženjen svećenik morao bi više vremena posvetiti vlastitoj obitelji..., više zarađivati..., problem mjesta i odgoja djece itd. Osobito, mogućnost ucjene sa strane vlasti...

Eshatološki motiv celibata - Celibat je znak budućega vijeka i života u uskrsnuću. Svećenik celebs je ovdje na zemlji znak kakvi ćemo biti u vječnosti. Život u djevičanstvu/celibatu, govorili su Oci - prije je anđeoski nego ljudski život. Celibat je također znak prolaznosti ovoga svijeta; znak koji upućuje na onostranost, na eshatološke stvarnosti. Celibat je znak prednosti duhovnoga pred materijalnim, senzualnim. Cijelim svojim bićem celebs je usmjeren prema duhovnom, moralnom i vječnom. Celibat je svjedočanstvo za nadnaravno, Božje; svjedočanstvo Isusa Krista i njegove ljubavi prema čovjeku. Celibat upozorava na prolaznost ovozemaljskih stvarnosti, na njihovu relativnost, pa čak i na relativnost same ženidbe.

Srce celibata je karizma duhovnog očinstva; očinstva u Duhu i po Duhu. Po plodno življenom celibatu svećenik postaje sposoban biti duhovni otac onih koji su povjereni njegovoj brizi i ljubavi. Celibat mu omogućuje da do kraja ostvari potencijale ljubavi skrivene duboko u njegovu srcu. No, preduvjet je posvemašnje predanje, darivanje sebe drugima po primjeru Onoga tko ga je pozvao na život u celibatu.

Celibat je posebna milost i karizma, dar. “Ne shvaćaju toga svi, nego samo oni kojima je dano” (Mt 19,11). No to je milost koja ne oslobađa, nego zahtijeva svjestan i slobodan odgovor. Celibat je karizma Duha koja uključuje milost da oni koji je primaju mogu ostati vjerni čitavi život te s radošću i velikodušnošću ispuniti obveze koje su im zadane (usp. PDV 50).

Bit celibata nije u odricanju od seksualnosti, nego u posebnom načinu ljubavi koji uključuje odricanje. Potpuno predanje i darivanje samoga sebe i svoje ljubavi Bogu jest srce celibata. Vrijednost celibata ne mjeri se po jačini borbe i odricanja, nego po jačini ljubavi prema Kristu. Budući da je celibat ljubav i predanje Kristu on zahtijeva trajno oživljavanje i aktualiziranje te ljubavi. Važna je sadašnja ljubav. Dakle, celebs može biti i netko tko je iskustvo grijeh nečistoće, ali se je pokajao i sada živi krepost čistoće. Naravno da se svećenik često treba zapitati: je li mu Krist obuzima sav život i ljubi li ga nepodijeljenom ljubavlju? Očituje li se njegova ljubav prema Kristu u konkretnim, svakodnevnim trenucima; u njegovim

mislina, riječima i djelima? Dozvoljava li da njegovo srce, što ga Kristu dariva, okalja nešto nečisto (kakve filmove, časopise itd. gleda; kakvim okom promatra osobe drugog spola itd.). Je li svim srcem odlučio posvetiti svega sebe, svoje tijelo i dušu, službi Bogu i ljudima ili ima, ne daj Bože, nekakve 'svoje', pričuvne planove?